YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)
10 päivänä maaliskuuta 2005 *

Asiassa C-22/03,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Rechtbank te Rotterdam (Alankomaat) on esittänyt 21.1.2003 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 23.1.2003, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Optiver BV ym.

vastaan

Stichting Autoriteit Financiële Markten, joka on Stichting Toezicht Effectenverkeerin oikeusseuraaja,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit R. Silva de Lapuerta, R. Schintgen (esittelevä tuomari), P. Kūris ja G. Arestis,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M.-F. Contet,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 30.9.2004 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Optiver BV, Optrix BV ja Optra BV, edustajinaan advocaat H. Speyart ja advocaat M. Scheele,

— All Options International BV, edustajinaan advocaat E. Kuijpers ja advocaat G. J. G. Bolderman,

— Robeco Obligatie DividendFunds NV ym., edustajinaan advocaat H. Speyart ja advocaat A. J. P. Tillema,

— Stichting Autoriteit Financiële Markten, joka on Stichting Toezicht Effectenverkeerin oikeusseuraaja, edustajinaan advocaat H. J. Sachse, advocaat F. Leeflang ja advocaat T. van Wagensveld,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehinään S. Terstal ja C. Wissels,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään P. Ormond, avustajanaan barrister J. Stratford,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään R. Lyal ja W. Wils,

kuultuaan julkisasiamiehen 9.11.2004 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee pääoman hankinnasta kannettavista välillisistä veroista 17 päivänä heinäkuuta 1969 annetun neuvoston direktiivin 69/335/ETY (EYVL L 249, s. 25) tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asioissa, joissa asianosaisina ovat Optiver BV ja 38 muuta yhtiötä (jäljempänä Optiver ym.), jotka ovat Alankomaihin sijoittautuneita arvopaperilaitoksia, sekä Stichting Autoriteit Financiële Markten (jäljempänä AFM), joka on Stichting Toezicht Effectenverkeerin oikeusseuraaja, ja joissa on kyse siitä, että kyseisiltä yhtiöiltä peritään maksu niiden harjoittamastaan toiminnasta saamien bruttotulojen perusteella.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Kuten direktiivin 69/335 johdanto-osan ensimmäisestä perustelukappaleesta ilmenee, tämän direktiivin tarkoituksena on edistää pääomien vapaata liikkuvuutta, jota pidetään yhtenä olennaisena edellytyksenä sisämarkkinoita vastaavan talousliiton luomiselle.

4 Direktiivin 69/335 johdanto-osan kuudennen perustelukappaleen mukaan tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että jäsenvaltioissa tuohon saakka voimassa olleet pääoman hankinnasta kannettavat välilliset verot poistetaan ja että niiden sijasta yhteismarkkinoilla kannetaan kertaalleen vero, joka on samansuuruinen kaikissa jäsenvaltioissa.

5 Direktiivin 69/335 4 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Seuraavista toimista on suoritettava pääoman hankintaveroa:

a) pääomayhtiön perustaminen;

b) sellaisen yhtiön, yhteenliittymän tai oikeushenkilön, joka ei ole pääomayhtiö, muuttaminen pääomayhtiöksi;

c) pääomayhtiön osake-, osuus- tai muun vastaavan pääoman korottaminen sijoittamalla pääomayhtiöön mitä tahansa omaisuutta;

d) pääomayhtiön yhtiövarallisuuden lisääminen sijoittamalla siihen mitä tahansa omaisuutta niin, että vastikkeena tästä ei anneta osuuksia osake-, osuus- tai muusta vastaavasta pääomasta tai yhtiövarallisuudesta vaan osakkailla olevien oikeuksien kaltaisia oikeuksia – –

— —."

6 Direktiivin 69/335 4 artiklan 1 kohdan e–h alakohdassa säädetään, että pääomayhtiön johdon tosiasiallisen sijaintipaikan tai yhtiön kotipaikan siirtämisestä jäsenvaltioon kolmannesta maasta tai toisesta jäsenvaltiosta on myös suoritettava pääoman hankintaveroa.

7 Direktiivin 69/335 4 artiklan 2 kohdassa luetellaan eri toimet, joista voidaan kantaa pääoman hankintaveroa.

8 Direktiivin 69/335 johdanto-osan viimeisen perustelukappaleen mukaan direktiivissä myös säädetään poistettaviksi pääoman hankintaveroa tai leimaveroa vastaavat

muut sellaiset välilliset verot, joiden voimassapito vaarantaa direktiivissä säädettyjen toimenpiteiden tavoitteiden toteutumisen. Nämä verot, joiden kantaminen on kiellettyä, luetellaan direktiivin 69/335 10 artiklassa, jonka sanamuoto on seuraava:

"Jäsenvaltiot eivät pääoman hankintaveron lisäksi saa kantaa voittoa tavoittelevilta yhtiöiltä, yhteenliittymiltä tai oikeushenkilöiltä minkäänlaisia muita veroja:

a) edellä 4 artiklassa tarkoitetuista toimista;

b) edellä 4 artiklassa tarkoitettuihin toimiin liittyvistä sijoituksista, lainoista tai suorituksista;

c) rekisteröinnistä tai muista ennen toiminnan harjoittamisen aloittamista edellytetyistä muodollisuuksista, joiden täyttämistä saatetaan vaatia voittoa tavoittelevalta yhtiöltä, yhteenliittymältä tai oikeushenkilöltä sen oikeudellisen muodon vuoksi."

9 Direktiivin 69/335 11 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltiot eivät kanna minkäänlaista veroa:

a) osakkeiden, osuuksien tai muiden vastaavien arvopapereiden tai näitä arvopapereita vastaavien todistusten laatimisesta, liikkeeseen laskemisesta, hyväksymisestä arvopaperipörssissä noteerattaviksi, vaihdantaan saattamisesta tai välittämisestä, niiden liikkeeseenlaskijasta riippumatta;

b) lainoista, mukaan lukien valtion ottamat lainat, jotka otetaan joukkovelkakirjoina tai muina siirtokelpoisina arvopapereina, niiden liikkeeseenlaskijasta riippumatta, tai näihin liittyvistä muodollisuuksista, tai tällaisten joukkovelkakirjojen tai muiden siirtokelpoisten arvopapereiden laatimisesta, liikkeeseen laskemisesta, hyväksymisestä arvopaperipörssissä noteerattavaksi, vaihdantaan saattamisesta tai välittämisestä."

10 Direktiivin 69/335 12 artiklan 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

"Jäsenvaltiot voivat 10 ja 11 artiklan säännöksistä poiketen kantaa:

a) kiinteämääräistä tai muuta veroa arvopapereiden siirroista;

— —

e) korvausluonteisia maksuja;

— —."

Kansallinen lainsäädäntö

11 Wet toezicht effectenverkeer 1995:ssä (arvopaperikaupan valvonnasta annettu vuoden 1995 laki), joka annettiin 16.11.1995 (Staatsblad 1995, nro 574; jäljempänä vuoden 1995 laki), säädetään arvopapereihin liittyvien toimien valvonnasta. Kyseinen laki koskee sen 1 §:n mukaan muun muassa arvopaperiyhteisöjä ja omaisuudenhoitajia, joista käytetään myös yhteistä nimitystä "arvopaperilaitokset".

12 Vuoden 1995 lain 7 §:n 1 momentissa säädetään, että henkilöt, joilla ei ole lupaa toimia arvopaperiyhteisönä tai omaisuudenhoitajana, eivät saa tarjota tai suorittaa palveluja Alankomaissa tai sieltä käsin. Saman pykälän 4 momentin mukaan valtiovarainministeriö myöntää luvan, jos tietyt laadulliset edellytykset täyttyvät.

13 Vuoden 1995 lain 42 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Ministeriö tai oikeushenkilö, jolle on siirretty 40 §:n mukaiset tehtävät ja toimivalta, voi veloittaa näiden tehtävien hoitamisesta ja tämän toimivallan käyttämisestä aiheutuneet kustannukset ministeriön asettamien sääntöjen mukaisesti arvopaperipörssien omistajilta; yhteisöiltä, joiden lukuun jossakin 22 §:n mukaisesti hyväksytyssä arvopaperipörssissä noteerattavaksi otetut arvopaperit on laskettu liikkeeseen; arvopaperilaitoksilta; 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun luvan hakijoilta – –."

14 AFM on se viranomainen, jolle on siirretty toimivalta vuoden 1995 lain 40 §:n nojalla. Kustannusten määrä, jonka se voi vyöryttää laitoksille, joilla on vuoden 1995 lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu lupa, määräytyy AFM:n talousarvion mukaan.

15 Rahamäärät, jotka arvopaperilaitosten on maksettava, muodostuvat yhtäältä mainituille laitoksille tosiasiallisesti suoritetuista erityisistä palveluista perittävistä maksuista ja toisaalta maksusta, joka lasketaan mainittujen laitosten AFM:n talousarviota edeltävän tilivuoden bruttotulojen mukaan (jäljempänä maksu).

16 Regeling toezichtskosten Wet toezicht effectenverkeer 1995:n (arvopaperikaupan valvonnasta annettuun vuoden 1995 lakiin perustuvista valvontamaksuista annettu

asetus), sellaisena kuin se on vuonna 2000 muutettuna (Staatscourant 2000, nro 137, s. 10; jäljempänä asetus) 5 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

"Arvopaperiyhteisöiltä, joilla on kotipaikka Alankomaissa ja joille on myönnetty lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu lupa, veloitetaan vuosittain maksu, jonka määrä vahvistetaan 3 momentissa tarkoitettujen tulohaarukoiden perusteella näiden arvopaperilaitosten talousarviovuotta edeltävän vuoden tulojen nojalla."

17 Asetuksen 5 §:n 3 momentissa vahvistetaan mainitut tulohaarukat siten, että siinä säädetään kymmenestä eri tuloluokasta.

18 Asetuksen perusteluista ilmenee, että tuloilla tarkoitetaan tavanomaisesta liiketoiminnasta syntyneitä bruttotuloja siltä osin kuin ne ovat peräisin vuoden 1995 lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitetusta toiminnasta. Mainitut tulot voivat olla peräisin muun muassa arvopaperipalvelujen provisiosta tai välityspalkkiosta, nettokaupasta, välitysprovisioista, omaisuudenhoidosta, repo-transaktioista, arvopaperikaupan kurssivoitoista, ostamisesta ja sijoittamisesta liikkeeseenlaskun yhteydessä, säilytyksestä ja säilytystoiminnan hallinnosta, clearing- ja settlement-toiminnasta sekä markkinasääntelystä saatavista tuloista.

19 Vaststellingsregeling bedragen Regeling toezichtskosten Wet toezicht effectenverkeer 1995 voor 2000:n (soveltamisasetus, jossa vahvistetaan vuoden 1995 arvopaperikaupan valvonnasta annettuun lakiin perustuvista valvontamaksuista annetussa asetuksessa säädetyt maksut talousarviovuoden 2000 osalta; Staatscourant 2000, 137, s. 9) 3 §:ssä vahvistetaan asetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitetut maksut.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

20 Optiver ym. saivat luvan suorittaa vuoden 1995 lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuja arvopapereihin liittyviä toimia.

21 AFM määräsi 15.8.2000 tekemillään päätöksillä pääasian kantajille 31.12.2000 päättynyttä tilivuotta koskevan maksun niiden arvopapereista saamien tulojen perusteella.

22 Koska Optiver ym. arvioivat, että maksu on direktiivin 69/335 vastainen, ne tekivät oikaisuvaatimuksia mainituista päätöksistä. Koska kyseiset oikaisuvaatimukset hylättiin, asia saatettiin Rechtbank te Rotterdamin käsiteltäväksi, ja asiassa vedottiin siihen, että kyseinen maksu, joka kohdistuu arvopaperien vaihdantaan saattamiseen sekä välittämiseen, on direktiivin 69/335 11 artiklan vastainen.

23 AFM väittää, että mainittu maksu ei ole arvopaperien välittämistä koskeva maksu, vaan se kohdistuu kyseisillä arvopapereilla toteutetuista toimista saatuihin tuloihin.

Se vetoaa toissijaisesti siihen, että joko direktiivin 69/335 12 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tai saman säännöksen e alakohdassa säädetty poikkeus kattaa tällaisen maksun.

24 Rechtbank te Rotterdam, joka katsoi asian ratkaisemisen vaativan direktiivin 69/335 tulkintaa, päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Estääkö direktiivi [65/335] ja erityisesti [sen] 11 ja 12 artiklan tulkinta sen, että arvopaperilaitoksilta peritään – – maksu niiden arvopapereihin liittyvistä toiminnoista saamien bruttotulojen perusteella?"

Ennakkoratkaisukysymyksen käsittely

25 Kansallinen tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään, onko direktiiviä 69/335 tulkittava siten, että sen kanssa ristiriidassa on se, että arvopaperilaitoksilta peritään pääasiassa kyseessä olevan kaltainen maksu, joka kohdistuu arvopapereihin liittyvistä toiminnoista saatuihin bruttotuloihin.

26 Jotta tähän kysymykseen voitaisiin antaa hyödyllinen vastaus, on ensiksi ratkaistava, kuuluuko maksu direktiivin 69/335 soveltamisalaan.

27 Tältä osin on tärkeää muistuttaa, että direktiivistä 69/335 ilmenee, että sillä pyritään poistamaan muut sellaiset välilliset verot kuin pääoman hankintavero, joilla on samat ominaispiirteet kuin pääoman hankintaverolla, eli verot, joita kannetaan kyseisen direktiivin kattamista toimista.

28 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen maksun veroksi luokittelun osalta on todettava, että Alankomaiden lainsäädännön mukaan arvopaperiyhteisöillä ja omaisuudenhoitajilla on oltava lupa Alankomaissa, jotta ne voivat tarjota palvelujaan kyseisessä jäsenvaltiossa.

29 Valtiovarainministeriölle annettu arvopapereihin liittyviä toimia koskeva valvontavalta on uskottu AFM:lle vuoden 1995 lain säännösten mukaisesti. AFM:llä on lupa vyöryttää toiminnastaan aiheutuvat kulut muun muassa arvopaperilaitoksille erityisesti perimällä niille määrätyn maksun, joka lasketaan asetuksella käyttöön otetun taulukon perusteella vuosittain kyseisten laitosten mainitun viranomaisen talousarviota edeltävän tilivuoden bruttotulojen mukaan.

30 Näin ollen yksityiset oikeushenkilöt maksavat valtion tehtäviä suorittavalle yksikölle sen tehtävien rahoittamista varten tällaisen maksun, joka peritään valtion antaman oikeussäännön mukaisesti.

31 Kuten komissio on perustellusti korostanut, vaikka on totta, että kun otetaan huomioon mainitut ominaispiirteet, ei voida perustellusti väittää, että maksu ei ole vero, on kuitenkin myös totta, että kyseinen maksu ei ole direktiivissä 69/335 kielletty vero, koska se ei kuulu kyseisen direktiivin soveltamisalaan.

32 Yhtäältä nimittäin maksun maksuunpanon perusta ei ole tietyn direktiivin 69/335 4, 10 ja 11 artiklassa tarkoitettujen toimien kaltaisen toimen suorittaminen, vaan monenlaisen arvopapereihin yleisesti liittyvän toiminnan harjoittaminen.

33 Koska toisaalta arvopaperilaitosten monenlaisesta toiminnasta saamat bruttotulot muodostavat maksun määräytymisperusteen, mainittu maksu muistuttaa enemmän välitöntä tuloveroa ja kuuluu siis sellaisten verojen ryhmään, jota ei tarkoiteta direktiivissä 69/335 (ks. mm. asia C-287/94, Frederiksen, tuomio 26.9.1996, Kok. 1996, s. I-4581, 21 kohta ja asia C-113/99, P. P. Handelsgesellschaft, tuomio 18.1.2001, Kok. 2001, s. I-471, 24 ja 27 kohta).

34 Tämän johdosta on siis todettava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen maksu ei kuulu direktiivin 69/335 soveltamisalaan, ja se ei siis ole kyseisessä direktiivissä tarkoitettu kielletty vero.

35 Näin ollen esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiiviä 69/335 on tulkittava siten, että sen kanssa ei ole ristiriidassa se, että arvopaperilaitoksilta peritään

pääasiassa kyseessä olevan kaltainen maksu, joka kohdistuu arvopapereihin liittyvistä toiminnoista saatuihin bruttotuloihin.

Oikeudenkäyntikulut

36 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Pääoman hankinnasta kannettavista välillisistä veroista 17 päivänä heinäkuuta 1969 annettua neuvoston direktiiviä 69/335/ETY on tulkittava siten, että sen kanssa ei ole ristiriidassa se, että arvopaperilaitoksilta peritään pääasiassa kyseessä olevan kaltainen maksu, joka kohdistuu arvopapereihin liittyvistä toiminnoista saatuihin bruttotuloihin.

Allekirjoitukset